Projevy vztekliny u zvířat

01.10.2026

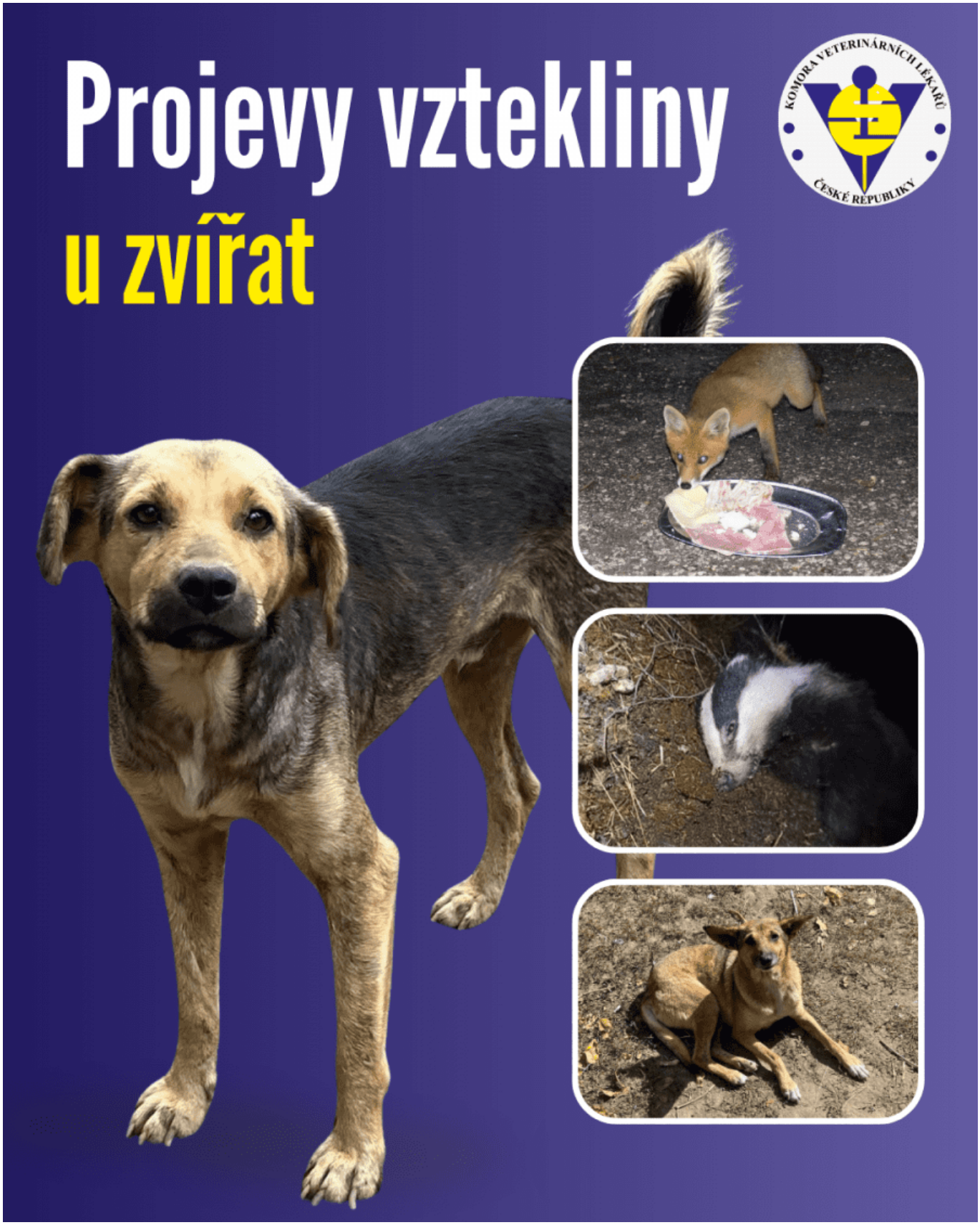

Česká republika je prostá vztekliny od roku 2004, přičemž poslední případ u domácího zvířete, konkrétně kočky, byl potvrzen v roce 2001. Více než 20 let tedy u nás veterináři neměli možnost na vlastní oči vidět

zvíře s příznaky vztekliny.

Zcela opačná situace je na Ukrajině a co se týká vztekliny, označuje se za kritickou. Od roku 2022 rapidně narůstá počet infikovaných zvířat – divokých i domácích a bohužel také rostou případy napadení a poranění člověka. Od počátku roku 2026 vyhledalo ošetření po pokousání nebo poranění zvířetem více než 20 000 osob (v roce 2025 to bylo přibližně 2500 osob). V tomto roce evidují na Ukrajině 2 případy lidí, kteří zemřeli na vzteklinu – 1 voják a 1 civilista.

Příčiny rapidního nárůstu počtu případů vztekliny:

1. Kvůli uzavření leteckého prostoru pro civilní lety musela být výrazně omezena orální vakcinace divokých zvířat.
2. V důsledku probíhajícího válečného konfliktu dochází k migraci volně žijících a toulavých zvířat do blízkosti lidských sídel
3. Na neobdělávané půdě došlo k přemnožení hlodavců a následně navýšení populace lišek. Ve válečné zóně byl zakázán lov zvířat, což také přispívá k navýšení liščí populace
4. Výrazně se navýšil počet opuštěných a toulavých zvířat, která jejich majitelé nevzali s sebou, když utíkali před válkou.
5. Vojáci na liniích si zvykli krmit a starat se o přitoulaná zvířata, zároveň je opouštějí při rotacích. Přikrmovány byly i lišky, které se potulovaly v blízkosti zákopů.

Dobře zdokumentovány jsou obě formy vztekliny – zuřivá a tichá. Změny chování popisují veterináři i majitelé zvířat.

Dobrovolníci i vojáci opuštěné psy evakuují a umisťují je k dalším dobrovolníkům nebo do útulků

Připomeňme si na konkrétních případech, jaké mohou být příznaky u zvířat nakažených vzteklinou.

Kočka a netopýr, Sumy

Kočka žijící trvale v bytě nebyla vakcinovaná na vzteklinu. Jednoho dne vlétl do bytu netopýr a kočka ho ulovila. Po měsíci se začala kočka chovat divně, byla plachá a schovávala se pod nábytek. Po několika dnech přestala jíst a začala slintat. Majitelé si mysleli, že jí něco uvízlo v krku. Když se snažili kočku prohlédnout, poškrábala je a její sliny se jim dostaly do rány na rukou. Kočka byla hospitalizována na klinice, kde pojali podezření na vzteklinu. Po několika dnech v izolaci uhynula. Vzteklinu prokázalo postmortální vyšetření kočky.

Útok toulavého psa, Charkov

Jednapadesátiletou ženu bezdůvodně napadl na dvoře vlastního domu toulavý pes a také ji pokousal. Žena nevěnovala zranění pozornost. Příznaky vztekliny se u ní projevily o 5 měsíců později – stavy úzkosti, neschopnost polykat, hydrofobie, křeče. Zemřela v nemocnici.

Změny chování u domácí kočky, Kirovohradská oblast

Původně klidná domácí kočka náhle změnila chování. Začala být extrémně lekavá, zalézala do tmavých koutů a odmítala potravu. Během 2 dnů začala být agresivní – bezdůvodně útočila majitelům na obličej a ruce, kousala do neživých předmětů (nábytek, textil). Měla permanentně rozšířené zornice a neustále mňoukala chraplavým hlasem. Kočka také výrazně slintala kvůli ochrnutí hltanu.

Někteří psi jsou bázliví a nelze odlišit, zda se tak chovají přirozeně nebo se jedná o náhlou změnu chování

Někteří psi jsou agresivní. I unich nelze odlišit, jestli se tak chovají běžně nebo je to projev vztekliny

Přítulné lišky – Záporožská oblast

Ukrajinská asociace veterinářů malých zvířat (USAVA) vydala varování před liškami, které se kvůli bojům začaly stahovat k obydleným oblastem a benzínovým pumpám. Lišky jsou apatické, ztrácí plachost – nebojí se aut ani lidí. Nechají se chytit nebo s k lidem lísají jako psi. Často se pohybují vrávoravou chůzí a hlavu nesou svěšenou na stranu. K pokousání dochází náhle bez varování.

Lišky se stahují do blízkosti lidí, ztrácí plachost a živí se odpadky

Toulavý pes – Kyjevské předměstí

Na periferii hlavního města se pohyboval pes, který výrazně slintal. Husté sliny mu visely od tlamy a měl trvale pootevřenou tlamu, protože dolní čelist byla ochrnutá a visela mu dolů. Po několika dnech ochrnul na zadní nohy, následně u něj nastoupilo kóma a uhynul. Vzteklina byla potvrzena laboratorně.

Toulaví psi v Kyjevské oblasti - přikrmování a kontakt můžou být velkým rizikem

Býci pokousaní liškou – Žitomyrská oblast

Dva mladí býci byli na pastvině napadeni liškou. Po několika dnech se u nich objevil silný svalový třes, býčci neustále ryli rohy v zemi a napadali ohradu. Byli přemístění do izolace, kde ochrnuli na zadní nohy. Po 48 hodinách oba uhynuli.

Bučící kráva – Kirovohradská oblast

Majitel zaznamenal, že jeho kráva totálně odmítá potravu a výrazně jí klesla dojivost. Dalším příznakem bylo neustálé bučení změněným – chraplavým a hlubokým, hlasem. Přivolaný veterinář zaznamenal další příznaky – výraznou salivaci a hydrofobii. U zvířete docházelo při pohledu na napájecí koryto ke křečím. Kráva byla přesunuta do izolace, kde zakrátko při záchvatech křečí uhynula.

Liška v zákopu – Charkovská oblast

Lišky se u zákopů objevují poměrně často, lákají je zbytky jídla, ale také hlodavci, kteří se k zákopům také stahují. Liška se přiblížila k zákopu ve dne. Vojáci si mysleli, že je hladová a hledá jídlo. Liška skočila do zákopu a okamžitě se zakousla vojákovi do nohy.

Případy z Ukrajiny ukazují, že typické příznaky se nemusí u všech zvířat projevit. Někdy dochází jen k apatii, odmítání potravy a úhynu. Nápadné jsou změny chování – z plachých zvířat se stávají krotká, z klidných agresivní. Zvýšená produkce slin, neschopnost se napít nebo přímo strach z vody jsou typickými příznaky, které mohou být majiteli zaměněny za potíže způsobené přítomností cizího tělesa v krku.

Přestože u nás se vzteklina nevyskytuje, případ vztekliny u psa z Německa, kdy došlo k nelegálnímu transportu zvířete z Ruska z oblasti bojů, je varovným signálem, že by se tato smrtelná nemoc mohla znovu objevit i u nás.

Dr. Mark Johnoston, britský veterinář, který navštívil kliniky v Kyjevě okomentoval situaci následovně: *„Vzteklina se na Ukrajině stala tichým zabijákem. Ambice Světové zdravotnické organizace (WHO) dosáhnout do roku 2030 nuly v počtu úmrtí lidí na vzteklinu přenesenou psy byla touto válkou doslova a do písmene rozmetána.“*

Dr. Darja Ponomarenko, vedoucí veterinářka kliniky v Záporoží do roku 2025: *„Léčit zvířata v zóně konfliktu přináší opravdu nebezpečné výzvy. Když k vám do ordinace přivedou zvíře s neurologickými příznaky, agresivitou nebo dezorientací, je nesmírně těžké bez okamžitých laboratorních testů poznat, zda jde o rozvinutou vzteklinu, nebo zda zvíře pouze trpí těžkým otřesem po výbuších při raketových útocích. Každé vyšetření takového zvířete je pro veterináře obrovským osobním rizikem“*

Jezevec je jedním ze zvířat, která bývají nakažená vzteklinou

Mnoho zvířat majitelé opustili, když utekli před válkou

V opuštěných oblastech se psi nekontrolovaně množí, takže dobrovolníci nacházejí hodně štěňat a mladých zvířat

Všem evakuovaným psům se dobrovolníci snaží najít nový domov

Někteří psi se nabízejí k adopci i v EU, riziko zavlečení vztekliny je reálné

V opuštěných vesnicích a městech se potkávají původně ryze domácí psi s těmi toulavými